

آفریقا در تونس، آسیا در بانکوک، آمریکای لاتین و کارائیب در سن خوزه نیز مورد تأکید ویژه قرار گرفت. پذیرش تنوع یا تکثر فرهنگی به عنوان مبنای شکل‌گیری و مدیریت جامعه این نکته را نمایان می‌سازد که در جامعه ایرانی الزام امور دینی به عنوان مسائل مورد پذیرش اجتماعی نه تنها خلاف قواعد حقوق بشر غربی نیست، بلکه رویه‌ای مرسوم در بسیاری از کشورهاست که پیش از این به مواردی از آن اشاره شد. ▶

قواعد تکمیل‌کننده به عنوان یک قاعده آمره قلمداد می‌شود نیز به صراحت در اعلامیه و برنامه اقدام وین^۱، که در سال ۱۹۹۳ تصویب گردیده است، به صراحت بر ضرورت پذیرش تنوع فرهنگی در برابر جهانشمولی افراطی مورد تقاضای کشورهایمانند ایالات متحده، هلند، انگلستان و... تأکید می‌کند. این امر در گزارش خانم مری رابینسون، رئیس‌جمهور و گزارشگر کل کنفرانس، نیز منعکس شد و در اعلامیه‌های اجلاس‌های منطقه‌ای

مخالفت کنند و عامل برهم خوردن نظام و ثبات اجتماعی کشورها باشند. در چنین مواردی، نهادهای حقوق بشر غربی تنها گزینه را ایجاد ساز و کار آموزش اجتماعی (مانند سند ۲۰۳۰) برای عبور از باورهای سنتی و سپس تغییر قوانین می‌دانند و حتی در این زمینه نیز رعایت نظم و ساختارهای اجتماعی دارای اولویت است. حقوق بشر غربی که در قالب اعلامیه جهانی و ساختارهای اداری مرتبط و

پی‌نوشت

1. Vienna Declaration and Programme of Action